

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Imbriani 9/III.

Izdaja: konsorcij Malega lista

Stane: ena številka 25

Eno leto 10 lir

Pol leta 5 lir

Četrta leta 3 lire

zica (Dr. Puntar)

LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)

Mali koledar.

Petek, 7. avgusta: Kajetan, Donat. — Sobota, 8.: Smaragd. — Nedelja, 9.: Roman. — Ponedeljek, 10.: Lavrencij. — Torek, 11.: Suzana. — Sreda, 12.: Klara, Hilarija. — Četrtek, 13.: Radegunda. — Petek, 14.: Evzebij. — Sobota, 15.: Vnebovzetje Marije D.

MALE NOVICE.

Od naših fantov.

Radiotelegrafisti, ki služijo v Rimu na Monte Mario, pišejo: «Pašte nam ostaja toliko, da bi se lahko napeljali vodovod iz Rima do Trsta. Dolgecas nam je ob nedeljah, ker tukaj nedelje ne poznamo. Drugače pa smo veseli in si vsak večer zapojemo naše slovenske pesmi, katere italijanski častniki in vojaki prav zvesto poslušajo. Pozdrave na vse strani! Bradač, Rudolf iz Kačič, Česnik Fran iz Zagorja, Rust Vence iz Šturij, Šaulin Andrej iz Tolmina, Nardin Josip iz Štandreza, Kodelja Avgustin iz Deskel, Čehovin Leopold iz Gor. Branice, Kuštrin Gabrijel iz Pecine, Volf Peter s Petrovega brda, Okroglič Fran iz Kanala, Čerin Fran iz Pluženj.

Delovanje poslancev.

Po dolgem razgovorjanju z zadevnimi ministri je poslanec dr. Besednjak dosegel, da ni treba društvom več postavljati v programu pri veselicah laške točke, kakor je bilo doslej ukazano. Hvala Bogu!

Gospod poslanec Srebrnič pravi, da ima dosti opravila na vrtu in da za topot ne more poročati o svojem delovanju.

Občinske volitve.

V nedeljo so se vršile občinske volitve v Podgori ter v Št. Petru pri Gorici. V Podgori so dobili komunisti 436 glasov, Kmečko-delavska zveza 135 glasov; edinjasi se volitev niso udeležili. V Št. Petru so dobili komunisti 95 glasov, združeni edinjasi in filofašisti 52, Kmečko-delavska zveza pa 38 glasov.

Učiteljski prosvetni tečaj.

Vsako leto se zberejo hrvaški in slovenski učitelji na dvodnevni izobraževalni tečaj, kar je hvalevredno. Goriški podprefekt de Suni je čutil potrebo, da je prvi letos sunil v tečaj ter ga prepovedal. Učiteljska Zveza se je potem predsednika g. Antona Gerneka obrnila do poslanca Besednjaka, da bi posredoval pri vladi. Gospod poslanec je poslal notranjemu ministru Federzoniju protestno brzojavko: «Dvigam odločen protest proti samovoljni in nezakoniti prepovedi vzgojevalnega tečaja slovanskih učiteljev pri Sv. Luciji in prosim osrednjo vlado, naj izda potrebne ukrepe proti neopravičljivemu postopanju gorškega podprefekta. — Dr. Engelbert Besednjak, državni poslanec».

Globo za kletvino.

V Veroni je policijska naredba, da se kaznuje z globo, kdor javno preklinja. Prvi slučaj globljenja je bil dne 2. julija. Neki človek je vpričo stražnika ponovno zaklel tako, kakor je v Italiji navada, pa je pristopil stražnik in rekel: Hop, Cefizelj! Preklinjevalec je moral plačati 25 lir globo.

Goriška Matica.

Kr. Prefektura v Vidmu je izdala pisмено izjavo, da smatra zaradi nekega agitacijskega članka v ljubljanskem dnevniku «Slovenski Narod» z dne 10. maja knjige Goriške Matice za **iredentistično propagando** ter je opozorila duhovnike in učitelje v Italiji, da ne smejo podpirati ne sodelovati pri tej ustanovi.

NAROČNIKOM!

Današnji številki smo priložili tekovne položnice za tiste naročnike, ki so še dolžni naročnino za letos. Jih je še kakih 300. Prosimo uljudno, da dotični v kratkem poravnajo ta dolg.

IZJAVA.

Železniškemu ravnateljstvu v Trstu. — Podpisani sem zvedel, da so me slovenski narodni prvaki edinjaške stranke zatožili, da se brezplačno vozim po železnicah z osebno izkaznico državnega poslanca g. dr. Besednjaka. Nato je železniško oblastvo izdalo zaupno in strogo tajno okrožnico železniškemu osebju, naj me zasleduje in ko me zasači, naj me takoj izroči kr. orožnikom. Železniškemu ravnateljstvu sporočam, da je s svojim dejanjem napadlo g. poslanca dr. Besednjaka v njegovi časti in da je vrhu tega prav neumno nasledlo obrekovalcem. Jaz sploh malo potujem in takrat se vozim iz Gorice v Trst po parkrat v letu, večkrat pa po vipavski železnici, dvakrat sem bil v Vidmu. Vselej potujem v svoji stanovski obleki in me torej lahko spozna vsak sprevodnik in loči od g. dr. Besednjaka. Drugič pa me poznajo ne le vsi postajni vratarji v Trstu ter Gorici, ampak tudi vsi miličniki, kateri kontrolirajo sprevodnike in vratarje, ki prescripujejo vozne listke. Ne nasedajte torej ter prihranite si trud!

V GORICI, 1. avgusta 1925.

Virgilij Šček.

Pametna odredba.

Minister za notranje stvari je razposlal na prefekte okrožnic, v kateri jim naroča, naj poskrbe za to, da listi ne bodo več objavljali poročil o zločinih proti pravosti. Oblasti ne smejo dajati o teh zločinih časnikom nobenih obvestil. Okrožnica naglašja, da se s takimi poročili vzbujajo v ljudeh, ki so moralno slabi in nagnjeni k zločinom, strasti in težnja, da opisana dejanja posnemajo. Dejansko se ob vsakem takem slučaju slični zločini pomnože. Oblasti morajo najstrožje paziti, da ne pride v javnost več nobeno poročilo o zločinih, ki žalijo čut sramu. Ta ukrep je vreden, da bi ga posnemali povsod. Časništvo, ki živi od opisovanja žalostnih in nizkotnih zablod človeške narave, je prava okuževalnica duhov, posebno mladine. Radovedni smo, če si bo tržaski «Piccolo» ob tej okrožnici izprašal svojo kosmato vest.

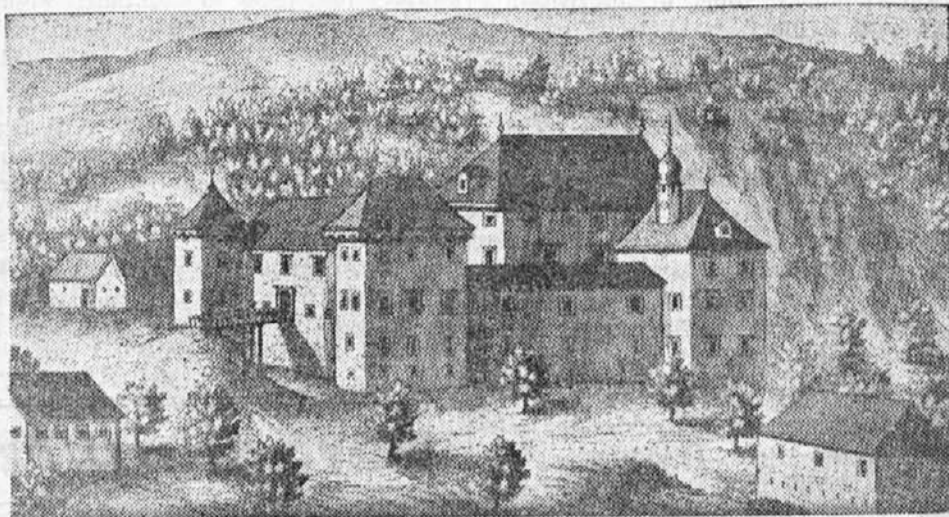
Nasilstva.

V Parmi so fašisti izvršili celo vrsto nasilij. Najprej so udrli v tiskarno lista «Piccolo» in uničili vse stroje in vso opremo, nato pa poslopje zazgali. Potem su udrli v pisarno poslanca odvetnika Michelija, bivšega popolarskega ministra in istotako popolnoma uničili pohištvo, knjige, slike itd. Odtod so fašisti odšli v pisarno inženirja Albertellija, bivšega socialističnega poslanca, razbili in uničili vse, kar so našli, potem pa poslopje zazgali. Končno so udrli v pisarno odvetnika Grassija in jo opustosili.

Cankov.

Listi javljajo, da je predsednik bolgarske vlade Cankov, deloma prisiljen od kralja Borisa, deloma od razmer, sklenil odstopiti, toda s pogojem, da mu naslednik jamči, da ga ne bo dal zaklati, kakor je on dal zaklati Stamboljskega in veliko drugih ministrov. Boris je ponudil vladu Turlakovu, enemu od še živih kmetijcev od stranke pokojnega Stamboljskega. Pa Turlakov se preudarja, ali bi ali ne bi. Čudni kristjani so na Bolgarskem...

Predjamski grad

(Slika iz Valvazorjeve debe.)

DIJAŠTVU!

Ker se je postavilo Udruženje slov. sred. v Italiji na svojem III. kongresu v petek 25. julija na popolnoma napredno, liberalno stališče, je čutil del dijaštva iz Trsta potrebo, da si osnuje **lastno** društvo, kjer bi lahko delovalo na podlagi krščanskih načel in v duhu kršč. socializma.

V četrtek, dne 30. VII. se je vršil ustanovni občni zbor kat. dij. krožka «Palestra» v Trstu. Sestanki z rednimi predavanji se vršijo vsak ponedeljek v društvenih prostorih. Vabimo vse, ki se zanimajo za naš pokret, da pristopijo v naš krožek.

Odbor D. K. Palestra.

Prihodnji redni sestanek D. K. Palestra se bo vršil v ponedeljek 10. avgusta ob 16. uri v društvenih prostorih. Točnost!

Tajnik.

Miljonske sleparije.

Mussolinijeva vlada je bila svoj čas dovolila visoke miljonske vsote za javna dela v južni Italiji. Sedaj so na Siciliji odkrili ogromne goljufije na račun teh vsot. Dobavitelji in podjetniki so v sporazumu z vodilnimi uradniki opeharili državo za približno 10 milijonov lir.

Pametno.

Med Nemčijo in Avstrijo je odpravljen «vizum» za potne liste.

Srbske žrtve.

V svetovni vojski ni nobena država na svetu pokazala toliko junaštva, toliko požrtvovanja, kakor Srbija. S številkami je dokazano, da je na bojišču umrlo nad polovico vseh vojakov, natančneje 53%. Amerika je zgubila samo 14% vojakov, Angleska 10% Francoska 17%, druge še manj. Ni čudno, da je angleški poveljnik slovesno izjavil, da gre Srbiji prvenstvo na svetu.

BELEŽKE.

Kaj je pa to? «Edinost» piše v številki 176., da imajo v Londonu «okonjeno» policijo. Beseda «okonjen» bo prava uganika za slovenske bračce. Ta ali oni bo uganil, da je korenina besede «konj», štirinogata domača žival. «Okonjen» policist bo torej tak javni stražnik, ki nosi konja za vratom. Živio slovenačka spraha!

Rodoljub z dežele je naredil v «Edinosti» z dne 3. VIII. dolgo pridigo vsem strujarjem. «Rodoljub», ako je res odkritosrčen, kaže, da slabo pozna politične razmere in celo ozadje naše borbe. Na vse njegovo narodno javkanje ne utegne-

mo obširno odgovarjati. Pribijemo, da se je vsaj enkrat zlagal: trdi namreč, da smo mi Wilfanu očitali, da je **zakrivil** polom Jadranske banke. Tega mi nismo očitali; očitali smo le, da je Wilfanova stranka agitirala za tisto banko in tako posredno oškodovala slovenske vložnike, ki so verjeli, da je banka res nekako rodoljubno podjetje. — Rodoljub trdi, da samo zmerjamo, pa da konkretnih očitkov nič ne vemo. Konkretno dejstvo je, da Wilfan se ni položil računov o stroških vkupne volilne borbe in se na noben poziv z naše strani ne odzove. To je dovolj konkretna politična nepoštenost. Gospod rodoljub, dajte svoje nauke s svojimi pristajšem, mi svojo pot znamo in vemo, zakaj ne odstopimo od nje.

Ponavljamo. «Jutro» ljubljanski napredni dnevnik, nas je napadel v celi koloni. Pa po nepotrebnem. Mi nismo nikdar tajili resnice, ki je ta, da se je dr. Žerjav mnogo in požrtvovalno potegoval za naše zadrage, da jim je vlada izmenjala denar. Ravno tako priznamo, da se je ponovno na visokih mestih boril za nas. To smo javno in večkrat poudarili in v toliko dajemo tudi danes čast, kmur čast. Toda drago «Jutro» naj zna, da ni smo mi prvi «Jutra» napadli, ampak «Jutro» nas. Mi smo le odgovorili na napade; zlasti pa smo odločno zoper to, da bi «Jutro», ki je najbolj razširjen slovenski dnevnik, krivo informiralo javnost o zadevah, ki jih ono ne razume. Taka zadeva je napadanje Cerkve, da nastavlja laške duhovnike v slovenske kraje. Razmere pa so take, da bi tudi dr. Žerjav ne delal drugače, ko bi on bil sedaj škof v Trstu. Bodite torej resnicoljubni in ker pomagati ne morete ali nečete, vsaj praznih čenč ne razdirajte.

Harmonija. Sraka mlade je svarila..., namreč «Edinost» v članku «Stari in mladi»: «Harmonija v hotenju in namenih. Predpogoj za tako harmonijo pa je medsebojno spoštovanje in uvaževanje...» Ko človek to bere, bi sodil, da je članek napisal kakšen mladin ter podučil staro edinjaško kliko, ki nikdar ni poznala spoštovanja in uvaževanja drugih krogov in mnenj. Če pa naprej berem: «...in priznavanje blagih namenov...», pa spet mislim, da je pisal starin, ki ima patent na blage namene. Cel članek je sploh poln modrosti, kakor judovski Talmud, vendar pa razodeva eno jasno misel: v liberalni muziki ni harmonije, marveč — kontrapunkt.

Mali list v vsako hišo, v vsako slovensko družino!

Zapad in Vzhod pred spopadom

Dela ni.

Na Angleskem je dandanes poldrugi milijon delavcev brez zaslužka. Poldrugi milijon brez dela pa pomeni 7 in pol milijonov ljudi brez kruha, ali vsaj brez zadostnega kruha, zakaj podpora za čas brezposelnosti je jako revna: družina nima kaj v usta devati; če pa v usta deva, se ne more ne obleči ne obuti.

Tej velikanski množini brezposelnih in lačnih, ki jih je za nič manj nego za 30 Trstov, stoji nasproti nekaj stotin velebogatih Angležev, ki imajo zbran ves denar in vse zlato dežele. Nadzorniki tega denarja pa so banke.

Zakaj ni dela ?

Angleški kapitalisti so ustavili in se ustavljajo svoje velebratere ter vozijo svoje stroje na Kitajsko. Na Angleskem zapirajo svoje tovarne, na Kitajskem pa jih gradijo. Zato drža toliko angleških delavcev roke krizem.

Velika spekulacija.

Na Angleskem morajo plačevati tovarnarji delavcem človeka dostojne plače; na delo smejo jemati samo odrasle, kajti zakon varje otroke. Tovarnar mora plačevati določene prispevke v blagajno, iz katere se podpirajo invalidni delavci. Tako je na Angleskem.

Kako je na Kitajskem?

Tam ni nobenega zakona, ki bi delavca varoval in delo urejal. Tam jemljejo na delo v predilnice otroke od 6 let naprej; delavci prejema niževne plače; dokler delavec vrši delo, je dobro; ko onemore, ga postavi gospodar na cesto: živi ali umri, kakor ti drago! Otroci delajo po 12 ur na dan, niti v nedeljo niso prosti; za delo dobivajo dnevno 1 liro v naši vrednosti. Kitajske žene delajo po 15 ur na dan za 3 lire. Kitajski možje delajo po 15 ur in zaslužijo 6 do 7 lir.

Sedaj razumete, zakaj zapuša angleški kapital domovino in nevzdržno sili na Kitajsko. Če se je pisal dobiček na Angleskem 10, se piše na Kitajskem 100.

Odpor na Kitajskem.

Prodiranju angleškega kapitala na Kitajsko in izmožgavanju telesnih in duševnih sil kitajskega ljudstva pravijo nekateri «širjenje kulture», mi pa pravimo nečloveško izkoriščanje; kapitalizem najhujše vrste.

Kitajsko ljudstvo je to izmožgavanje dolgo in potrpežljivo prenašalo. Pa vsaka sila do vremena, pravi Hrvat. Tudi Kitajec je spregledal namene Angležev in zato se sedaj upira. Teden za tednom beremo o kitajskih puntih in o krvi, ki teče.

Bav bav.

Kapitalisti se seveda boje puntov, zato dušijo vsak upor že v kali z bajoneti. Da bi svet ne spoznal pravega položaja, da bi smeli angleški kapitalisti nadalje

izmožgavati kitajsko ljudstvo in da bi z odobravanjem vsega sveta smeli z mečem krotiti uporno ljudstvo, zato razglašajo po svetu, da je kitajsko ljudstvo dobro, miroljubno, da pa so ruski boljševiki krivi vseh puntov. In svet verjame in odobruje Angleže, ki mučijo sestradano ljudstvo. Z boljševiškim bavbavom bi radi preslepili ves svet. Pa ne pojde! Njivo kitajske revolucije so kapitalisti prekopal, boljševiki samo sejejo v že pripravljeno zemljo.

Taktika kapitalistov.

Da bi kolikor moči zadržali kitajski upor, delajo kapitalisti na vse kriplice nato, da ostane Kitajec analfabet, brez pravice. Dela naj 15 ur na dan, mož, žena in otroci; v takih razmerah ne bo Kitajec utegnil razmišljati o svojem položaju, ne bo tirjal ne organizacije, ne varstva, ne podpore v boleznih, onemoglosti in nesreči.

Narodnost in nacionalizem

Spregovorimo o tej reči nekaj načelnih besed. Ali je narod, ljubezen do ljudstva, obramba narodnega svojstva in jezika, v skladu s tem, kar umevamo pod besedo «nacionalizem»? Ali je mišljenje in delovanje naših edinjašev, ki se nazivajo nacionaliste, res tudi ljudstvu koristno in za obrambo narodnega svojstva prospesno? Mi to zanikamo in bomo to dokazali.

Ljubezen do naroda.

Kdor misli in deluje za svoj narod v skladu s krščansko vero, njemu narod ni neko višje bitje, ampak skupina ljudi, katerih vsak posebej nosi v sebi božjo podobo in osnovno pravico do enakosti. Krščanski socialist ne vidi «naroda» v oni odlični gospodi, katera ima v rokah velika premoženja in z njih pomočjo vse vodstvo javnih zadev. Za krščanskega socialista je «narod» naš kmet in delavec. Če se kmetu in delavcu dobro godi, potem se reče, da je «narodu» dobro, če pa so milijoni delovnega ljudstva v bedi in zapuščenosti, potem krščanski socialist ne da veljati, da je narod velik, slaven in srečen.

Nacionalist

ima čisto drugo podlago mišljenja in vse drugače misli o narodu, o njega sreči in nesreči. Njih učenik ni Kristus, ampak nemški filozof Hegel. Ta je učil, da je država vse, oseba nič. Posamezna oseba nima nobenih pravic napram državi, zrtvovati se mora, kakor se zrtvuje kamen za zgradbo palače. Pravi narod je tisti, kateri ima svojo neodvisno državo. Pravico do obstoja ima le tisti narod, kateri si izvojuje svojo lastno državo. Drugi so le «plemena», «rodovi», suznji vladajočih

Moskva se dviga.

Dočim je komunizem na Ruskem v splošnem pogorel, ker ni uresničil svojih temeljnih načrtov, in je zato v zadnjem času zatemnel, je brez dvoma res, da se Moskva dviga. Moskva raste! Kjerkoli se nahajajo zatirani narodi, v Egiptu, Maroku, na Kitajskem, v Indiji itd., povsod se ozirajo na pomoč iz Moskve.

Vzhod proti Zapadu.

Zapadni kapitalizem, ki drži se vedno v pesti narode na vzhodu, dobro čuti, da se njegova stavba majo. Kitajska šteje 430 milijonov ljudi, več kakor vsa Evropa skupaj.

Indija, ki je se vedno pod angleškim gospodvom, se tudi pripravlja na upor. 320 milijonov Indijcev se probuja in se hoče otresti tujega gospodstva. Ti velikanški narodi na Vzhodu napredujejo in ni daleč čas, ko bodo vstali in rekli: Dovolj je! Odslej hočemo biti na svoji zemlji sami gospodarji!

Ta veliki spopad je neizbežen. Tedaj se bo temeljito spremenilo politično življenje na zemlji.

narodov: če si ne morejo izvojevati lastne države, izgube vsako pravico do svoje narodnosti pred Bogom in pred ljudmi. V vsaki državi sme biti le en sam narod.

Nacionalistu je narod srečen, slaven in mogočen, ako ima krepko organizirano državo, silno vojsko, polne blagajne cekinov, veliko glavno mesto po vzgledu Pariza z razkošnimi palačami, sijajnimi gledališči, koncerti in zabavami ter odločujočim vplivom na modo in modni okus. Po mestu drve avtomobili, zvečer je vse sijajno razsvetljeno z elektriko in po «korzu» ali «bulvarju» se šeta elegantni svet vprašujoč eden drugega: ti kainen, katera je najbolj pikantna novost minulega dne?

To je točna slika liberalnega nacionalizma.

Naravna zveza.

Med nacionalizmom in kapitalizmom je naravna vez. Tudi kapitalizem vidi sijaj, srečo in slavo le v tem, da bogati sloj razkošno živi, delavca in kmeta pa sploh ne jemlje v poštev. Preprosto ljudstvo mora le hlapčevati, da se more gospoda veselo zabavati. Kapitalisti povsod podpirajo nacionalistične struje in stranke, ker se zavedajo, da **nacionalizem vsužnjuje malega človeka.**

Vzgleđi uče.

V stari rimski državi je bil kapitalizem in nacionalizem eno in isto. Slava starega Rima je bila v sijaju bogatih patricijev, med tem pa so stotisoči rimskih meščanov živeli borno, umazano in zanemarjeno življenje. Vsi Rimu podložni narodi so bili brezpravni. Od Rimljanov podedovali so v posebni meri to naciona-

listično mišljenje takozvani romanski narodi: Spanci, Francozi in še kateri. Vsa njih slava in sijaj je predvsem videz. Mase ljudstva žive v neverjetni zanemarjenosti, a narodi so vendarle «slavni», «veliki», «plemeniti» itd., zato ker kapitalistični sloj kaže to sliko radovednim tujcem, dejansko stanje ljudstva pa prikriva. Ta način mišljenja so v večji ali manjši meri prevzeli iz rimske in romanske kulture tudi drugi evropski narodi, tako da dandanes cela Evropa ječi pod moro nacionalizma.

Slovenski nacionalist

pa se nahaja v težavnem položaju. On ve, da velike države in sijajnega Pariza Slovenci ne zmoremo. Kaj torej pričeti? Nacionalizem uči, da narod, ki se ne zgradi lastne države in svojega Babilona, nima pravice do obstoja. Zato pride slovenski nacionalist dosledno do tega, da obrne svoje misli in začne oznanjevati: «Preljubi Slovenci! Veste kaj, nas je malo, sami ne moremo Babilona sezidati. Zato je bolje, da se odrečemo svoji samostojni narodnosti ter se zlijemo s kakim drugim večjim in mogočnejšim narodom. Pustimo svoj jezik in poprimitmo se drugega; kar je naše, je tako sama revščina.»

Slovenski nacionalizem je potemtakem potencirano renegatstvo, je s sijajem teorije obdana najbolj podla in nizkotna lastnost: podcenjevanje lastne bitnosti in suženjsko sprejemanje vsake tujsčine.

Boj proti evropskemu nacionalizmu je boj za obstanek malega naroda, je boj za človeško in krščansko dostojanstvo ljudskih množic.

Poročilo Kmetjsko-delavske zveze

Naša osrednja organizacija je imela 31. julija v Gorici odborovo sejo, na kateri so razpravljali o raznih vprašanjih.

Odbor je vzel v pretres vprašanje **občinskih volitev v Idriji** ter je popolnoma na strani rudarjev, ki so zahtevali samostojni nastop pri volitvah. Izrekel je zahvalo idrijski organizaciji.

Nadalje je razpravljala odbor o **Svetovni zvezi vseh narodnih manjšin** na svetu. Ne gre tu za tisto Zvezo, pri kateri je tudi dr. Wilfan, zakaj tisto zvezo so ustanovile velesile, večinski narodi, da bi pod firmo svetovnega miru med državami ohranile vse manjšine pod sabo in jih stalno tlačile. V Gorici je bil namreč zastopnik manjšin v estonski državi, ki je sprožil misel, naj se vse narodne manjšine na svetu zvežejo v organizacijo, ki se bo toliko časa borila, dokler si manjšine ne priborijo popolne enakopravnosti. Prvi kongres se bo vršil v Švici. Naša organizacija pozdravlja novo zvezo in določa poslance dr. Besednjaka za zastopnika Hrvatov in Slovencev v Italiji.

Končno so sklenili sklicati sejo širšega odbora z delegati z dežele, kjer se bo razpravljalo o življenjskih vprašanjih našega naroda.

PODLISTEK

Kaj pravi stari Brandolin

(Nadaljevanje).

Osapski duhovniki. — Kako se je včasih živeo. — Vina na čebre. — Vesele ohceti.

«Nono, kaj poveste o osapskih duhovnikih, katere se pomnite?»

«O ja! Krstil me je Jozef Železnikar. To je bil mož. K njemu sem hodil tudi v solo. Bil je tudi šolski nadzornik; po nemško in slovensko je spraseval. Rajni Železnikar je bil pridigar, da ga ni takega. Oster je bil in redno smo morali hoditi vsako nedeljo k pridigi in k nauku. Majhna oseba je bil, imeniten mož, bil je dohtar svetega pisma. Imeli smo nekaksnega Matijo Pravharja; o njem ne morem dosti lepega povedati, pisaril je strašno dosti v kanelijah, največ pa je skrbel za svoje gospodarstvo. On je bil tu za časa kolere. V Ospu je umrlo 18 ljudi, v Mačkovičah 36. Bog mu daj pokoj,

tukaj smo ga pokopali. Potem je bil neki Teran. Tisti je bil učen človek, dober človek; zdravil je vsako bolezen. Ljudje so ga močno spoštovali. Od tu je šel na Mune in potlej na Tinjan. Kadar je v jeseni nabral vino, je odprl na Tinjanu lastno osmico; več ko en liter ni dal nobenemu pivcu. Ko je bila noč, smo morali domov. Največ pa vam bom povedal o ranjkem Komparetu, ki ga ne bomo Osapci nikdar zadosti zahvalili za vse, dobrote, katere nam je skazal na duši in telesu. O njem vam bom pravil posebej. Potlej je bil v naši fari Zorko Klun, vzoren človek in duhovnik, milega srca. Še prej smo imeli Bartla. To je bil pridigar. Do Stare fare ga je bilo čuti. Gospod Škender Martelanc je bil zelo strog, pa pravi svetnik. Zdaj je na Proseku. Gospod Peterlin je rad vince pil, pod gospodom Piščancem smo imeli lep misijon, da ga nikdar ne pozabimo. Tega gospoda, ki ga zdaj imamo, pa poznate. Gospod Malalan je, z Opčin je doma. Kadar poje v cerkvi, vse grmi, imeniten bas ima za pri-

digo. Skrbi ko noben drug za cerkev: prezidal je cerkev, poklical od Kopra slikarja. Danes se lahko postavimo. Zdaj se je lotil še cerkve na Plavjah. Podira stari no in zida na novo. To je domač, kar se da. On se loti vsakega dela: kadar je treba, koplje in veže trte in cepi drva. Pri cerkvi je bil za inženirja, za kapota in za malovarja. Pod vasjo je bil enkrat. Prisel je tujec, da bi dobil krstni list za neko osebo, pa ga je vprašal: Kdo ve, če je gospod doma? Ni spoznal gospoda Malalana. Ta pa mu odgovori: «Le hodite z mano gor, anti ga najdemo». Ko sta prisla v župnišče, je gospod vzel knjigo in spisal krstni list. Tujec se je začudil in bilo ga je nekako sram, ker mu ni bil dal časti, ki mu gre. Potem sta se oba posmejala. Gospod Malalan dela za tri. Včasih smo imeli farmana in kaplana v Ospu, v Plavjah je bil kaplan. Sedaj je gospod sam in dela za vse tri. Da bi le hotel tukaj ostati, vsi želimo, ker ga imamo radi; pa se bojim, da si bo zbral kakšno drugo mesto.»

«Nono, povejte mi, kako so se stari hranili, kaj ste jedli in pili, ko ste bili mladi?»

«Slabše smo jedli ko dandanes. Dandanes smo gospodje. Gruntov smo malo imeli, dolina ni bila porabna, kar smo obdelali njiv, vse so bile na hribih; pa slabe letine so bile, ker je suša rada pokončavala pridelke na polju. Zjutraj nismo imeli kave; samo kruha in česnika smo dobili. Prvikrat sem kavo pil, ko sem učakal 24 let. Mi smo imeli dve krusarji; preselnik, to je s cveta, smo v Trst nosili, doma pa smo slabega jeli, naš je bil sirkov. Do poldna nismo nič drugega dobili. Opoldne smo dobili fižol, zelje; vsa družina je jedla iz ene sklade, imeli smo lesene žlice. Do večera smo bili dobri. Zvečer smo dobili v poletnem času solato, radič s fižolom ali krompirjem in kos kruha.

O, kar pa se vina tiče, smo ga imeli zmirom zadosti. Po 2 krajcarja bokal je bilo. Se spomnim, da smo šli zelod za prašiče nabirat, pa smo vzeli s sabo bari-

GOSPODARSTVO

Kruh so podražili

Poročali smo že, da je vlada naložila carino na žito, katero se pripelje od zunaj v Italijo. Ker carina na pšenico znaša okroglih 40 papimatih lir, se bo tudi zanaprej podražilo zunaj kupljeno žito. Veliki trgovci so si že prej nabasali magacine, ko je bilo še po stari ceni. Sedaj so pa takoj ceno dvignili po vseh zalogah. Z eno besedo: cena je poskočila ne le na ono žito, ki se bo kupilo, ampak na vsako vrečo, na vsako zrno, ki je bilo že poprej tukaj. S pšenico je zrastle v istem razmerju cena moke. Takoj so stopili peki skupaj in se pomenili, kako povisati ceno kruha. V Rimu so podražili kruh za 30 stotink, v Genovi za 40. In tako sploh po večjih mestih Italije. Kar pa se sklene v glavnih mestih, posnema se kajpada tudi po deželi.

Pri nas.

V Trstu so tudi zborovali peki in so določili nove cene kruha. Navadni kruh, ki je bil 2.20, bo 2.60. Štruca po pol kg, ki so bile po 2.40, bodo po 2.80. Bel kruh bo tudi za 40 stotink dražji, torej namesto 2.40 bo 2.80, namesto 2.60 bo 3 lire. Kopski kruh namesto 2.50 bo 2.90, namesto 2.70 pa 3.10. Finejši kruh, ki je bil po 3.20, bo zanaprej po 3.60.

Tudi rženi kruh so dvignili od 2.60 na 3 lire (čeprav je carina na rž manjša, kakor na pšenico). Cesarska zemljica bo namesto 25 zanaprej 30 stotink.

Blagor tistim, ki ne jedo kruha.

Gospodarska kriza v Evropi

Že delj časa govore poročila iz Londona o težki krizi v premogarstvu Anglije. Le s težavo so se pogodili delavci in gospodarji, da ni prišlo dne 31. julija do zaprtja vseh premogovnikov v Angliji. Ta ko bi štrajkalo čez en milijon delavcev premogarjev.

Voditelji angleških strokovnih organizacij poudarjajo, da bodo solidarno z rudarji nastopili tudi železničarji in transportni delavci. Angleški delavci vedno bolj poudarjajo mednarodnost svojega boja.

Ravnatoko poročajo tudi iz Pariza, da so tudi francoski rudarji stavili zahtevo, da se ne smejo znižati obstoječe plače, drugače bo štrajk.

Francoskemu kakor tudi angleškemu premogarstvu dela največjo konkurenco premog iz Nemčije, katerega mora Nemčija zastoj dati za vojno odškodnino. Upoštevati je treba n. pr., da je Anglija pred vojno izvozila v Francijo 13 milijonov ton premoga, sedaj pa Francija dobiva premog iz Nemčije. Pa tudi francoska domača produkcija je narasla in sedaj nakopljejo v celi Franciji več premoga kakor pred vojno. Premogovniki severne Francije — uničeni v svetovni vojni — nakopljejo sedaj že več kakor leta 1913.

Na Poljskem je kartel (zveza) premogovnih kapitalistov sklenil, da se mora manj nakopati.

Iz porurskega ozemlja prihajajo dan na dan poročila o zaprtih cehah (rudnikih).

Tudi v drugih panogah angleške industrije je kriza. Angleški izvoz se nikakor ne more razvijati. Tako je industrija volne odpustila v juliju čez 200.000 delavcev. Nadaljne odpustitve delavstva pričakujejo.

Iz teh izvajanj je razvidno, kako se po celi Evropi, ki je potrebna živega gospodarskega delovanja, vedno bolj širi gospodarska kriza.

Po čem je lira?

Dne 5. avgusta si dal ali dobil:

- za 100 dinarjev — 49.25 L.
- za 100 k. kron — 81.— L.
- za 100 fr. frankov 129.25 L.
- za 100 šilingov — 384.— L.
- za 1 dolar — 27.30 L.
- za 1 funt — 133.25 L.

Za varstvo ptic. Zakon o varstvu divjačine prepoveduje pobirati iz pteljih gnezd jajca ali mladiče. Prestopniki se kaznujejo z najnižjo globo 200 lir, od tega dobe 100 lir varnostni uslužbenec, kateri ga zalotijo in naznanijo (orožniki, gozdni čuvaji, člani fašist. milicije). Kdor se večkrat zaloti, plača trojno globo in pride lahko v zapor od 1 do 3 mesecev.

Semenj v Divači 27. julija: Priganih 200 krav, 50 junic, 500 volov, 100 prašičev, 70 konj. Cena goved 450-500 za stot žive teze. Prašiči 6 tedenski po 50 lir glava. Konji klavni 300-1000, vprežni 1500-3000. Kupčija ugodna za kupca.

Cene po Italiji. Pšenica: (v juliju): Mantova 161-165, Pavia 150-160, Rovigo 154-155, Trevizo 145-155, — Koruza: Mantova 140-145, Rovigo 144-155, Pavia 135-140, Ferrara 132-137. — Živina: krave živa teža od 425 naprej, teleta od 550 naprej, voli od 480 naprej. — Seno: Breslja 58-62, Pavia 55-65, Rovigo 34-36, Trevizo 40-45.

Odpravljen davek. Novi finančni minister je odpravil davek na izdelovanje mila (zajfe) in sorodnih snovi. Od 1. avgusta dalje tistega davka ne bo več.

Znižana taksa. Taksa na prodajo bencina je s 1. avgusta znižana od 60 na 30 lir pri kvintalu.

S kruhom vred so se podražile testenine, riž in tudi druga živila. Splošen 20% porast draginje.

Cene v Trstu na debelo dne 5. avgusta 1925. — Grozdje 340 lir stot., breskve 370, hruške 280, jabolka 160 do 180; fige 230, slive 140-220, limone (zaboj) 300 komadov 50 lir; fižol izluščen 360 lir stot., grah 230-240, paradizniki 40-50, bučice (cukete) 70-80, angurije 70-80; melancane 2.50, kumare 80-90, paprike 320, zelje 70, česnik 370, čebula 90, krompir 56-65.

Naša pošta.

V. Kerma. Od tukaj Vam list redno pošiljamo.

Pomota se je vrnila v 31. številki v članek «Kako naročiti oglas». Pod odstavkom «Kako je cena» treba čitati pravilno: «Mali list» računa za višino 1 centimetra v širokosti ene kolone 4 lire. Trgovcem, ki naroče stalne oglase, dovoli se se primeren popust.

Divača. Hvaležni bi vam bili za stvarno pojasnilo o tem, kaj se je storilo ob sprejemu skofa in kaj ne. Polemika brez stvarnih pojasnil je težko umljiva uredniku, se teža bralcem.

F. Ulenik — Šmarje. Denarja do danes nismo prejeli. Naznanite nam kako ste poslali in kedar.

Vojak. — Piši s slovenskim pravopisom ne z laškim. Laški jezik se piše po laških pravilih, slovenski pa po slovenskih. Ne mešati godlje.

MALI OGLASI

CENA. «Malih oglasov»: navadni tisk 20 stotink beseda; masno 30 stot. beseda; vse Z VELIKIMI ČRKAMI 40 stot. beseda.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnate vreče. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrčka Gastone Delinar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

POSTEN MLADENIČ blagega značaja, sin kmečkih staršev, izveden v vseh kmetijskih rečeh, sedaj v državni službi, želi pristopiti na kako kmetijo s primernimi pogoji kot zet ali postnovljenec. — Ponudbe naj se pošljejo na naslov «Malega lista».

KUPUJEMO in plačamo po najviših cenah drva za kurjavo, oglje, hrastove in bukovne hlode, suhe gobe, med, mleko, jajco, maslo i t. d. — Kmetijsko-trgovsko društvo — Trst, via Raffineria 4.

ISCEM FANTA postenih kmečkih staršev za mesarsko obrt. — Sprejemem ga takoj. — Franc Potočnik, mesar. Zagorje pri Št. Petru na Krasu.

Josip Ostrouška
Opčine
(VILLA OPICINA)

ZALOGA dvokoles in sivalnih strojev «Singer» in potrebščin. — Mehanična delavnica za vsa popravila. Prodaja tudi na obroke.

Eternit

je najboljši za kritje streh

V. JANACH & C. o

ZALOGA: Trst - Trieste (2)

Via Milano št. 12 (pri veliki pošti)

V zalogi ima tudi cevi za vodovode in stranišča.

JAMSTVO ZA VEČ LET. Tel. 22-42

V založbi

knjigarne in papirnice

ŠTOKA

d. z o. j.

Via Milano 37

je izšel

Dr. J. Valjavec — Ital.-slov. slovar Cena L. 28.- s priporočeno poštnino L. 29.50

Naročila brez vneprej poslanega zneska se ne upoštevajo.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria
(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

Mehanična pekarna in slaščičarna

Žerjal & C. o

Via Ceolla di Rittmayer št. 14

se priporoča cen. občinstvu. Izdeluje v vsaki množini piškote in druge slaščice. Zastopnik mehaničnih peči z znakom „ZVEZDA“ za celo Julijsko Benečijo.

Zobozdravniški ambulatorij

Stanko Perhavec

Sežana št. 68

je odprt vsaki dan izven srede in sobote. Izdelujejo se vsa v to stroko spadajoča dela po nizkih cenah.

Katoliška knjigarna v Gorici

Montova hiša.

Medmestni telefon 253.

Tekoči račun na pošti 11-543

in pri Zadrudni zvezi v Gorici.

Knjigarna, papirnica, svečarna, zaloga devocionalij. - Na debelo in na drobno.

TRI

NA UHO POVEDANO:

TRI-SODA Ako si želite olajšati pranje in doseči, da bo perilo lepo sveže in belo, ne pokvarjeno od jedkih sestavin, dente je prihodnji pondeljek močit v

TRI

A. FENDERL & C. - TRIESTE

